

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

- teoretická disciplína

JEDINEC V RÁMCI SOCIÁLNÍCH VZTAHŮ

- vznik na počátku 20. století

VLIV JEDINCE NA SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ + JAK PROSTŘEDÍ PŮSOBÍ NA JEDINCE

ZÁKLADNÍ POJMY:

INTERAKCE= vzájemné působení, ovlivňování

KOMUNIKACE= vzájemná výměna informací... verbální X neverbální

SOCIÁLNÍ SKUPINA

INTERPERSONÁLNÍ VZTAHY= vztahy mezi lidmi, jedinci

A/ **horizontální**= všichni jsou si rovni (podíl na stejné práci)

B/ **vertikální**= hierarchizace

Způsob prosazování se:

- 1) **Agresivní**- využití síly (temperament, nadřazené postavení, psychickou+ fyzickou silou)
 - prosazení se na úkor ostatních, druhých neadekvátními prostředky
- 2) **Pasivní**- chce vyhovět, okolí je silnější, nedokáže se bránit
- 3) **Manipulativní**- (= citové vydírání) nejčastěji
- 4) **Asertivní**- prosazení se ne na úkor ostatních

3 skupiny lidí- a) **Nejbližší sociální okolí**- emocionální vazba, empatické vztahy, záleží mi na nich

b) **Širší sociální prostředí**- lidé, se kterými musím vstoupit do interakce pro uspokojení potřeb, nezáleží mi na nich, ale musím s nimi spolupracovat, potřebuji je

c) **Interakce není nutná**- nezajímají mě, je mi to jedno

„ **Psychologem sám sobě**“- KRATOCHVÍL, POSPÍŠIL

SOCIÁLNÍ CHOVÁNÍ (DOVEDNOSTI)- a) **instrumentální**= nástroj k dosažení něčeho- asertivita

b) **ifiliativní**= nejbližší lidé, v osobním životě

SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE

Proces komunikace- **KOMUNIKÁTOR**= sděluje informace

- **KOMUNIKANT**= přejímá informace

- **KOMUNIKÉ**= obsah sdělení

1) potřeba něco sdělit, vyjádřit se= **SDĚLOVACÍ INTENCE**= záměr

2) zakódování

- 3) motorické utváření
- 4) senzomotorické přijímání
- 5) dekodování
- 6) přijetí informace= proces komunikace pomocí psychologie- během komunikace dochází k úbytku obsahu informace v komunikačním kanálu

FORMY MEZILIDSKÉ KOMUNIKACE:

- 1/ přímá reakce
- 2/ gesta
- 3/ jednání
- 4/ obrazová komunikace
- 5/ symbolická komunikace+ různé druhy řeči (př. znaková)

SLOŽKY KOMUNIKACE:

- 1) obsah komunikace
- 2) kontext situace
- 3) paralingvistika= emotivní aspekty, akcenty

NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

- 1/ **mimika** (ústa, oči)
- 2/ **gestika** (pohyby rukou)
- 3/ **proxemika** (existence „bublin“= vzdálenost při komunikaci)
- 4/ **posturologie**= držení těla, celková poloha těla, držení rukou, nohou
- 5/ **teritorialita**= kam se lidé usadí
- 6/ **paralingvistika**= intenzita, melodie hlasu, doprovodné zvuky, frázování

VERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Řeč= nástroj komunikace

Jazyk= systém lexikálních, syntaktických a gramatických pravidel (langue, parole)

Řeč- komunikace

- vyjádření výsledku myšlení= pojem
- expresivní= vyjádření pocitů, dojmů, nálad

- FORMY:**
- 1) **dialog**
 - 2) **monolog**
 - 3) **konzultace**= 1. ví více než 2. (ptát se a vysvětlovat)
 - 4) **konverzace**= dialog na volnější téma
 - 5) **debata**= řízená diskuse
 - 6) **diskuse**= rozhovory, názory
 - 7) **konference**= více lidí, přesná pravidla, odborné téma, konferující— posluchači- přesné pořadí témat

fylogenetický vývoj= osvojení slovní zásoby, řeči

ontogenetický vývoj= vývoj řeči lidstva, obecně

SLOŽKY SOCIÁLNÍ INTERAKCE

- 1) SOCIÁLNÍ PERCEPCE- a) vnímání situace
b) všímání si celého kontextu

Chyby:

- A) **Haló-efekt**= na první pohled zjevná jediná viditelná vlastnost→ domnívám se jaký člověk je
B) **Logická chyba**= spojení vnějších vlastností s vnitřními, nesouvisejí spolu (př. silný→ líný) na základě zkušeností
C) **Efekt sociálního postavení**= předpoklady (inteligence dětí inteligentních rodičů VŠ)
D) **První dojem**—většinou neklame (maska, naučené jednání)
E) **Projekce**= domnívám se, že se bude dotyčný chovat jako já
F) **Efekt mírnosti**= chová se mile, usmívá se→ sympatičtější
G) **Předsudky**= stereotyp→ xenofobie= strach ze všeho neznámého

- 2) AKTIVNÍ NASLOUCHÁNÍ= aktivně vnímat→ cíl empatie

Zásady:

A/ vyjasňování- jsou informace stejné, odpovídají?

- pochopila jsem souvislosti správně?
- rozumím tomu, co bylo řečeno?
- získávání dalších informací
- zjistit něco nového
„ To se stalo, když...“

B/ parafrázování- přetlumočit, shrnout, převyprávět

- vyjádřit hlavní myšlenku jinak
- zájem, rozumět
- ověřit význam a smysl
„ Rozumím tomu dobře, že...“

C/ povzbuzení= stimulace- projevit→ pokračuj

„ To je zajímavé, pokračuj...“

D/ vyjádření pocitů partnera→ empatie

- dát najevo, že poslouchám
„ Zdá se, že...“

KÝVÁNÍ, OČNÍ KONTAKT, NEVERBÁLNÍ SLEDOVÁNÍ

SOCIÁLNÍ KONFLIKT

- 1) Interpersonální
- 2) Konflikt rolí
- 3) Ztotožnění se s osobností
- 4) Konflikt jedince se skupinou

1) INTERPERSONÁLNÍ KONFLIKT-

- je důležitý pro lidi → **KOMPROMIS**

Fáze: **A) pojmenování, rozpoznání problému** → aktivní naslouchání
B) dvojí řešení a/ **brainstorming**= zapisování nápadů bez jakéhokoli hodnocení
b/ **konstruktivní hádka**

Sociální útvar

- problematika sociální psychologie (= jedinec v rámci společnosti+ jeho vztahy)

Sociologie= makrostruktura (= stavba), systém (= soustava)... vystižení vztahů mezi elementy
- obecná (nejde do detailů).. reklama, marketing, politika

Sociální skupiny--- malé (→ soc. psychologie)
--- velké

MALÉ SOCIÁLNÍ SKUPINY

= seskupení lidí se stejným cílem, zájmem, činností

Znaky: popsal Mc DOUGHALL

počet—2 (3) ..**diáda** – 20..... výjimkou je školní třída

1/ možnost interakce

2/ komunikace

3/ vytváření vztahů (vertikální, horizontální)

4/ existence norem (pravidel) chování...fungování= dodržování pravidel

5/ systém odměn a sankcí (= za nedodržení tresty)

6/ skupinová tvorba **autostereotypu**= obraz sebe sama

heterostereotypu= obraz jiné skupiny

pojetí vlastní identity

Dělení: A) **primární**- sympatie, emoce, city, vztahy, výchova

- citová zainteresovanost, soudržnost, ztotožnění se s ní, základní funkce, relativně dlouhé trvání

rodina, sousedské vztahy dětí→ COOLEY použil jako 1. pojem primární sociální skupina

B) **sekundární**- neplatí...

c) **formální**- daná pravidla, ustanovena zvenčí

d) **neformální**- kamarádské, přátelské---→ postupně přechází na formální...pravidla zvenčí

POSTOJ JEDINCE KE SKUPINĚ:

A) **REFERENČNÍ**= vztažná- člověk se chce stát členem, skupina motivuje jeho chování, po odchodu nepřátelské chování...MERTON